

Н.Г. Гойда, Р.О. Моїсеєнко

ПІДТРИМКА МІЖНАРОДНИМИ ПРОЕКТАМИ І ПРОГРАМАМИ РОЗВИТКУ ПЕРИНАТАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, м. Київ, Україна

У статті показано досвід 15-річної співпраці у рамках Українсько-Швейцарської Програми «Здоров'я матері та дитини». Висвітлено основні напрямки діяльності Програми та завдання на етапах її реалізації, а також роль Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика у здійсненні її навчального компоненту.

Ключові слова: перинатальна допомога, регіоналізація перинатальної допомоги, тренінг, симуляційний центр, перинатальний реєстр.

Нещодавно Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика відзначила своє 95-річчя. Вона є одним з найбільш потужних медичних освітніх закладів країни. Про її значущість і потужність свідчать як науково-педагогічний склад, так і обсяги роботи, що підтверджується рядом вагомих показників. Зокрема в академії на 79 кафедрах працює понад 200 докторів медичних наук та понад 400 кандидатів медичних наук. Щорічно різні види навчання проходять від 24 до 26 тисяч лікарів та провізорів. Основні види діяльності академії стосуються освітнього процесу, наукових розробок та консультативно-лікувальної роботи. Усі зазначені напрямки здійснюються у тісній співпраці з міжнародними організаціями та окремими країнами.

Академія реалізує цілий ряд проектів та програм міжнародної співпраці. Тривалою і результативною є Українсько-Швейцарська Програма «Здоров'я матері та дитини» (далі — Програма).

Співпраця акушерів-гінекологів, неонатологів, педіатрів України і Швейцарії в рамках зазначеної Програми триває близько 15 років. Вона пройшла декілька етапів, кожний з яких був націлений на один з найпріоритетніших напрямків для української охорони здоров'я — здоров'я матері і дитини.

Слід зазначити, що національна система охорони здоров'я перенасичена проблемами. Це розуміють і хочуть змінити ситуацію на краще самі медичні працівники, пацієнти і уряд країни. Політична воля викладена у Програмі економічних реформ Президента України «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», складовою якої є реформа сфери охорони здоров'я і, зокрема, організація та надання медичної допомоги дітям і матерям.

Відомо, що найбільш вразливими періодами у житті людини є перинатальний і неонатальний. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, щорічно у світі біля 1 млн малюків помирають у перший день свого життя, ще 2 млн помирають наступного тижня, ще один мільйон — до досягнення віку одного місяця. Тобто все це відбувається у так званій «неонатальний період». В Україні спостерігається подібна ситуація: в неонатальному періоді ми втрачаємо 60–65% дітей з тих, що помирають у віці до одного року.

Тому не випадково у 2010 р. було започатковано Національний проект «Нове життя», спрямований на покращення перинатальної допомоги шляхом її регіоналізації, створення за фінансової підтримки Державного бюджету перинатальних центрів третього рівня в АР Крим, обласних центрах та містах Києві і Севастополі, формування мережі перинатальних центрів другого рівня, зміцнення їх матеріально-технічної бази тощо.

Саме на ниві удосконалення перинатальної допомоги в Україні поєднали свої зусилля лікарі нашої країни і Швейцарії. Українсько-Швейцарська Програма діє на території АР Крим, Вінницької, Івано-Франківської та

Волинської областей, де відпрацьовуються ті принципи, які в подальшому можуть бути поширені на всі адміністративні території України.

Насамперед слід зазначити, що була розроблена «Міжсекторальна модель сприяння здоров'ю матері та дитини», яка включає міжсекторальне партнерство, освітню діяльність, розробку політики, активізацію потенціалу особистості і громади заради збереження здоров'я матерів і дітей.

Впровадження зазначеного компоненту вплинуло на підвищення інформованості і освіченості цільових груп, покращення взаєморозуміння та співпраці лікарів і пацієнтів, збільшення частки фізіологічних та партнерських пологів, підвищення доступу населення пілотних регіонів до якісних соціальних та медичних послуг.

У рамках зазначеної Програми також відпрацьовувались такі обов'язкові складові перинатальної допомоги, як інтеграція перинатальних послуг і регіоналізація перинатальної допомоги. Інтеграція перинатальних послуг передбачає, насамперед, те, що протягом періоду вагітності, пологів і новонародженості жінка та дитина отримують безперервну (послідовну) вчасну та ефективну допомогу міждисциплінарної команди спеціалістів.

Регіоналізація перинатальної допомоги означає оптимальний розподіл обсягів відповідальності різних рівнів надання перинатальної допомоги, налагодження ефективної системи скерувань і забезпечення доступу до медичної допомоги.

Впровадження моделі «Інтегрована перинатальна допомога» було спрямоване саме на «укорінення» згаданих принципів у системі перинатальної допомоги в Україні, оскільки вони дозволяють досягти найкращих результатів за умови раціонального використання ресурсів. Це також обумовило увагу Програми до посилення ролі сімейного лікаря та ефективної взаємодії рівнів медичної допомоги у наданні перинатальної допомоги.

Для ефективного управління перинатальною допомогою, підвищення якості та доступності перинатальних послуг був підготовлений і прийнятий «Пакет перинатальних послуг». Він містить вичерпний і детальний перелік доказових та економічно ефективних послуг, які надаються на етапі «до» та «під час» вагітності, пологів та у післяпологовому періоді.

Невід'ємним компонентом Програми на всіх етапах було навчання медичного персоналу, адже в умовах стрімкого розвитку медичної науки постійне підвищення кваліфікації стає обов'язковою вимогою до медичних працівників. Для реалізації цього компоненту активно використовувався кадровий потенціал Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика.

За роки нашої співпраці з Програмою зусилля були спрямовані на вдосконалення і розробку навчальних матеріалів з надання медичної допомоги новонародженим. Зокрема був розроблений електронний посібник для неона-

тологів «СРАР — терапія як метод респіраторної підтримки новонароджених». Можливість користуватись даним посібником має кожен неонатолог країни. Протягом 2012–2013 рр. розроблялись нові національні протоколи, у тому числі клінічний протокол з транспортування новонароджених.

Тематика методичних матеріалів завжди обиралась з огляду на актуальність проблем, що мають місце у практичній неонатології. Зміст цих матеріалів наповнювався як національними, так і міжнародними експертами, яких залучало керівництво Програми.

Навчальні матеріали з кожної теми мають модульну структуру, тобто структуровані за підтемами. Разом з тим кожен модуль є логічно завершеною і самостійною частиною. Це сприяє гнучкості навчального процесу.

Високу оцінку якості навчальних матеріалів дав експерт з Франції доктор Веронік Ізар: «Створені навчальні матеріали є конкурентоспроможними і для західноєвропейських країн. Ми розглядаємо можливість використання акушерських модулів (матеріалів) для навчання резидентів у нашому шпиталі».

Найбільш результативними у системі безперервного професійного розвитку є короткотривалі (3–5 днів) тренінги. Вони корисні як для слухачів, так і для викладачів. Досить влучно сформулював суть навчального процесу один із викладачів:

«Те, що я чую, я забуваю;

Те, що я бачу і чую, я трохи пам'ятаю;

Те, що я чую, бачу й обговорюю, я починаю розуміти;

Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю навичок;

Коли я передаю знання іншим — стаю майстром».

ЛІТЕРАТУРА

1. Впровадження телемедицини для покращення якості перинатальної допомоги в Україні / М. Блуньє, Д. Добрянський, К. Римаренко, І. Ващенко // Моделі покращення перинатального здоров'я в Україні: узагальнення досвіду роботи 2005–2007 рр. / за ред. М. Рааб, Р. Моїсеєнко. — К.: Логос, 2009. — С. 65–98.
2. Декларация Тысячелетия Организации Объединенных Наций: Утверждена резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.un.org/russian/document/declarat/summitdecl.htm>. — Название с экрана.
3. Здоровье-21. Основы политики достижения здоровья для всех. — Копенгаген : ВОЗ (ЕРБ), 1998.
4. Інтегрована перинатальна допомога / Гойда Н. Г. [та ін.] // Моделі покращення перинатального здоров'я в Україні: узагальнення досвіду роботи 2005–2007 рр. / за ред. Р. Моїсеєнко. — К.: Логос, 2009. — С. 29–61.
5. Концепція подальшого розвитку перинатальної допомоги : наказ МОЗ України від 02.02.2011 р. №52 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua>. — Назва з екрану.
6. Як покращити перинатальну допомогу в Україні? Досвід УкраїноШвейцарської Програми «Здоров'я матері та дитини 2008–2010 рр.». — Запоріжжя : ТОВ «Друкарня. Друкарський світ», — 2011. — 100 с.

ПОДДЕРЖКА МЕЖДУНАРОДНЫМИ ПРОЕКТАМИ И ПРОГРАММАМИ РАЗВИТИЯ ПЕРИНАТАЛЬНОЙ ПОМОЩИ В УКРАИНЕ

Н.Г. Гойда, Р.О. Моїсеєнко

Национальная медицинская академия последипломного образования им. П.Л. Шупика, г. Киев, Украина
В статье изложен опыт 15-летнего сотрудничества в рамках Украинско-Швейцарской Программы «Здоровье матери и ребенка». Освещены основные виды деятельности Программы и задачи на этапах ее реализации, а также роль Национальной медицинской академии последипломного образования имени П.Л. Шупика в осуществлении ее образовательного компонента.

Ключевые слова: перинатальная помощь, регионализация перинатальной помощи, тренинги, симуляционный центр, перинатальный реестр.

SUPPORT FOR PERINATAL CARE IN UKRAINE BY INTERNATIONAL PROJECTS AND PROGRAMS OF DEVELOPMENT

N.N. Hoida, R.O. Moiseienko

P.L. Shupik National Medical Academy of Postgraduate Education, Kiev, Ukraine

The article outlines the experience of 15-year-cooperation in the framework of the Ukrainian-Swiss program «Health of Mother and Child». It covers main directions of the Program as well as objectives to achieve at the stages of its implementation and the role of P.L. Shupik National Medical Academy of Postgraduate Education in the training component of the Program.

Key words: perinatal care, regionalization of perinatal care, training, stimulus Centre, perinatal registry.

Сведения об авторах:

Гойда Нина Григорьевна — Проректор по лечебной работе, д. мед. н., лауреат Государственной премии Украины в области науки и техники, засл. врач Украины, академик АН ВО Украины, проф. каф. управления охраной здоровья НМАПО им. П.Л. Шупика. Адрес: 04112, г. Киев, ул. Дорогожицкая, 9. E-mail: N_gojda@ukr.net
Моїсеєнко Раїса Александровна — д. мед. н., зав. каф. детской неврологии и медико-социальной реабилитации НМАПО им. П.Л. Шупика. Адрес: 04112, г. Киев, ул. Дорогожицкая, 9.

Статья поступила в редакцию 5.12.2013 г.